

Sok kicsi sokra megy?

Lead: Magyarország és a magyar önkormányzati rendszer ismert jellemzője a szétaprózódott településszerkezet. Az 1990-es önkormányzati rendszer egyik meghatározó szempontja volt a kistelepülések önállóvá tétele, amelynek következtében a hajdan volt tanácsi társközségek elnyerték függetlenségüket.

A jelen helyzetről

A jelenlegi magyar önkormányzati rendszer struktúrája típus szerint a következőképpen csoportosítható. Az országnak összesen 3155 önálló települése van. A települések 89%-a, vagyis 2809 község (ebből 106 nagyközség), míg 11%-a 346 város, amely a következő kategóriákra osztható: 1 főváros, 23 megyei jogú város, 151 járásszékhely város, 171 egyéb város. Budapest főváros 23 kerületi önkormányzatból tevődik össze. Ezáltal 3178 települési önkormányzatunk van. A főváros települési és egyben területi önkormányzat is. A vidék 3154 települése 19 megyei önkormányzatba tagozódik. Mindezek együttesen azt jelentik, hogy Magyarországon összesen 3197 helyi önkormányzat működik.

Amennyiben a településeket lakosság szám alapján csoportosítjuk, akkor megállapítható, hogy a 89%-ot alkotó községekben él a lakosság 30 %-a. A települések egyharmada (33,8%) 500 lakos alatti község (1066), míg több mint fele (55,1%) 1000 lakos alatti község (1738). Amennyiben a települések háromnegyedét alkotó (75,1%) 2000 lakos alatti településeket (2371) vizsgáljuk, akkor köztük 2353 községet, 12 nagy-

községet és 6 várost¹ is találunk. Az ötezer lakos alatti 2871 településből, - amely a települések 91%-a - 2697 község, 85 nagyközség és 89 város, ez a városok 25%-a.

Ötezer egy és tízezer lakos között találunk 6 községet, 20 nagyközséget és 108 várost, összesen 134 települést (4,2%). Tízezer lakos feletti település mindösszesen 150 van Magyarországon, ez a települések 4,7%-át jelenti, közülük csupán egy, Solymár nagyközség nem rendelkezik városi címmel.

Ezen belül 50 ezer lakost meghaladó népességű város 18 van, (valamennyi megyei jogú) rajtuk kívül még 5 megyei jogú városunk van, közülük Szekszárd és Salgótarján megyeszékhelyként lett megyei jogú, míg három városnak (Hódmezővásárhely = 45.945, Dunaújváros = 48.042 és Nagykanizsa = 48.620), miután megkapta a megyei jogúságot az elmúlt negyedszázadban ötvenezer alá csökkent a lakosság száma.

A fővároson kívül csupán hét olyan városunk van (Kecskemét, Nyíregyháza, Győr, Pécs, Miskolc, Szeged, Debrecen), amelynek a lakosságszáma meghaladja a 100 ezer főt, közülük egyedül Debrecenben élnek több mint kétszázezren (204.867).

Település típus szerinti számok és arányok – 2015. január 1. ²

Típus	szám	százalék	lakosság szám	százalék
község	2703	85,67	2.633.643	26,23
nagyközség	106	3,36	395.726	3,94
város	322	10,21	3.306.792	32,94
megyei jogú város	23	0,73	1.999.333	19,91
főváros/ kerület	1/23	0,03	1.704.649	16,98
összesen	3155	100	10.040.143	100

Amennyiben a törpefalvak (200 fő alatt), aprófalvak (201-500 fő között) és a kisfaluk (501-999 között) területi megoszlását vizsgáljuk az országban, akkor jól látható, hogy kistelepülési szerkezet alapvetően az Észak Magyarországi, a Dél és a Nyugat Dunántúli régiókra, valamint Veszprém megyére jellemző. Ezzel szemben Magyarország közepén a főváros és agglomerációja, Fejér, Komárom-Esztergom és Pest megye, valamint az alföldi megyék, - Szabolcs-Szatmár-Bereg megye észak keleti határmenti részét kivéve – települései nagyobb lélekszámúak, ugyanakkor számuk is csekélyebb. Míg Borsod-Abaúj- Zemplén megyében 358 település van, addig Csongrád megyében csupán 60 település található.

Mindezek következtében az ország településszerkezetére a sokféleség a jellemző. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg arról a tényről, hogy a jelenlegi országhatáron belüli település rendszer döntően a Trianon előtti történelmi fejlődés következtében jött létre. A még mindig túlsúlyos főváros mellett

a „nagyvárosok” Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs és Győr az országhatár közelében találhatóak és a hajdan volt „belső” körgyűrűt képezték. Természetesen az elmúlt csaknem 100 esztendő változtatott némileg a helyzetet, kisebb átrendeződések történtek, de az örökölt struktúra lényege nem változott.

A lakosság szám szerinti település kategóriák és a népesség megoszlása meglehetősen drasztikus helyzetet alakított ki. A tízezer lakosnál népesebb településeken (5%) lakik a lakosság csaknem hatvan százaléka. Ez a tény a politika számára azt üzeni, hogy amennyiben az 5 ezer lakosnál nagyobb településekre fókuszál – ez 306 település, ami a települések nem egészen 10 %-a, - akkor elérheti a lakosság csaknem 70%-át. Ezzel akár választásokat lehet nyerni, így a települések 90%-a kevésbé fontos a központi hatalom és a hatalomért küzdők számára.

Mindezekből jól látható, hogy a magyar települési önkormányzati rendszer struktúrája szétaprózódott. Összegzésként megállapítható,

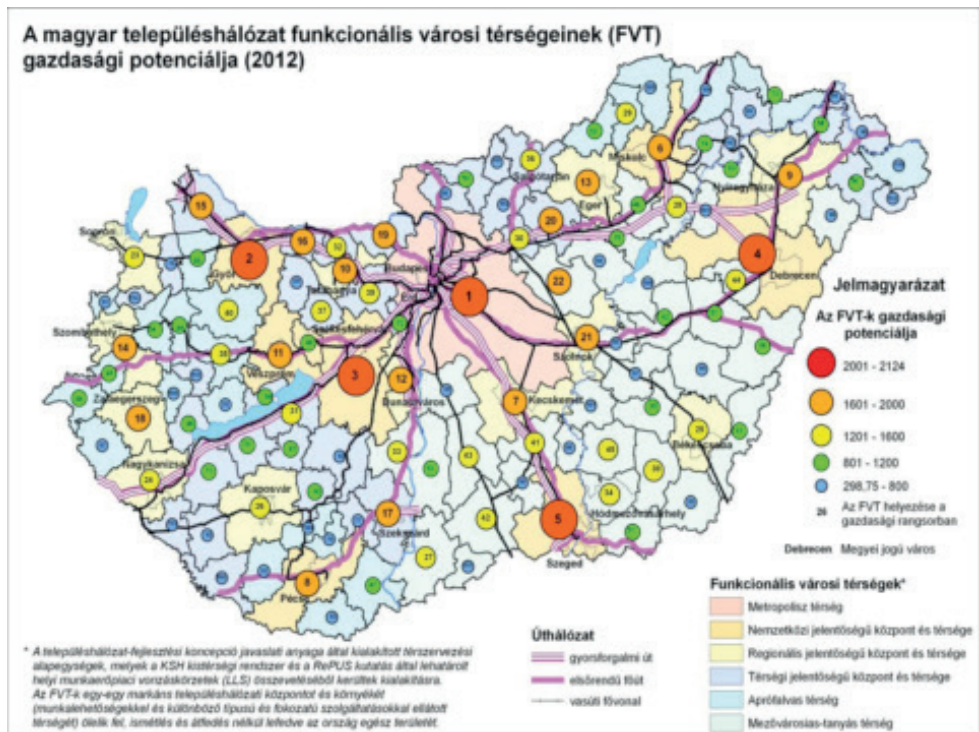
hogy a települések 11%-át alkotó városokban lakik a lakosság 70%-a, amelynek következtében a politikai pártok és a kormányzatok elsődlegesen a városokra koncentrálnak, míg a sok kicsi problémája kevésbé, vagy alig kelti fel a központi döntéshozók figyelmét. Ennek következtében a községek és a kistelepülések másodlagos szereplőivé váltak az önkormányzati rendszernek, miközben ők alkotják a települési önkormányzás túlnyomó többségét.

Ugyanakkor általános jellemző, hogy országosan fogy a lakosság száma. Csekély számú, főleg budapesti, illetve egyéb agglomerációs települést kivéve évtizedek óta csökken a települések népessége. Ezt vizsgálta a Központi Statisztikai Hivatal elemzése.³ A KSH

kutatása során azokra a településekre fókuszált, amelyek lakosságszáma a 2011-es népszámlálás alkalmával nem érte el a 200 főt, valamint népességük legalább 30%-át elvesztették a legutóbbi két népszámlálás között. E két feltételnek összesen 60 település felelt meg. A kutatás rámutat, hogy ezek a települések pár évtized alatt teljes mértékben elnéptelenedhetnek.

Az elemzés azért is izgalmas, mert a legkisebb lakosságszámú településekre jellemző tendencia alapvetően érvényes a nagyobbakra is.

Amennyiben ehhez még hozzáteszünk, hogy a települések mintegy 10%-a (kb. 300) rendelkezik érdemi mértékű helyi adóbevétellel, és amely önkormányzatok csaknem megegyeznek az 5

ezer lakosnál népesebb településekkel, akkor még inkább érzékelhető, hogy az önkormányzatok túlnyomó többsége kiszolgáltatott a mindenkori központi költségvetésnek. Így a valódi autonómiák száma és aránya folyamatosan csökken. A helyi önkormányzatok túlnyomó többsége egyre inkább csak látszat autonómia és tényleges mozgástere központilag meghatározott, behatárolt.

Ugyanakkor jól láthatóan fejlődtek azok a települések és térségeik, amelyek megfelelő gazdasági erőforrásokkal rendelkeztek és többnyire az autópályák mentén találhatók.

A funkcionális városi térségek fejlettségi mutatói és az egyes kistérségek fejlettsége közötti összefüggés szemmel látható. A centrum és periféria térségi elhatárolódása, elkülönülése jellemzőjévé vált a magyar valóságnak. Az ma már nyilvánvaló, hogy egyes térségek fejlődését alapvetően az elérhető közelségű munkahely léte dönti el. Amennyiben a térségközpont nem biztosít munkalehetőséget, akkor vele együtt az egész kistérség leszakad. Ezért is kiemelten fontos a közlekedés kérdése, milyen gyorsan és biztonságban lehet elérni a munkahelyre. Biztosított-e a közösségi közlekedés, vagy saját magának kellene megoldania az utazást a falusi polgárnak. A természetföldrajzi és közlekedési viszonyok következtében az országban sok helyen belső perifériák is kialakultak, így a látszólag közeli munkahely, valóságban távoli, elérhetetlen messze-ségbe kerül. Természetesen elsődlegesen a fiatalabbak számára a megoldást az

elköltözés jelenti, amely tovább rontja a maradék megmaradásának esélyeit.

Az önkormányzati rendszer 1990-től 2010-ig folyamatosan jutott el addig az állapotig, hogy egyes települési önkormányzatok által nyújtott közszolgáltatások minősége nem volt megfelelő, folyamatos finanszírozási nehézséggel küzdöttek az önkormányzatok. Végső soron a települések ellátó, szolgáltató képessége között óriási szakadék alakult ki. A rendszer fenntarthatatlanná és igazságtalanná vált. A hátrányos helyzetű térségekben lévő hátrányos helyzetű településeken élők számára az egyes közszolgáltatások nem, vagy nem megfelelő minőségben kerültek biztosításra. Ezt az ellátási feszültséget kívánta orvosolni a Gyurcsány kormány a többcélú kistérségi társulási rendszer létrehozatalával. Így a kistérségben lévő települési önkormányzatok pénzügyi ösztönző hatására, „önként” társultak egyes közszolgáltatások közösen megvalósított ellátására. A bevezetett rendszer több előnye mellett, sok finomhangolást igényelt volna, de erre már nem került sor, mivel az egész önkormányzati rendszer megváltoztatásra került.

Az átalakított önkormányzati rendszer következményei

A 2011-es alaptörvényi szabályozás új helyzetet teremtett a helyi önkormányzatok számára is. A kétharmados parlamenti támogatottság birtokában az Orbán kormány teljesen új államfilozófiát és közjogi berendezkedést vezetett

be. A korábbi két évtizedes időszakra jellemző súlyok és ellensúlyok rendszerre helyett az egységes államot helyezte a fókuszba. Az állam egységes akaratot valószínűsít meg és mindent megold. Az önkormányzatok az egységes állam végrehajtó szervezetrendszerének sajátos és csupán részleges autonómiával rendelkező részei. Megszűnt a helyi közösségeknek az önkormányzathoz való alkotmányos alapjoga, valamint az önkormányzatok potenciális ellensúly szerepe. Ezen túlmenően a megyei önkormányzatok feladat és hatáskörének átalakításával, közszolgáltató funkcióinak elvételével lényegében a területi önkormányzás is megszűnt Magyarországon.

Az alaptörvényi rendelkezéseket követően megszületett új önkormányzati törvény, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló sarkalatos törvény meghagyta a kialakult települési önkormányzati strukturális rendszert, viszont új szabályozást alkotott az önkormányzati hivatalok alapítására vonatkozóan, jelentősen csökkentette az önkormányzatok közszolgáltatási feladatát és hatáskörét, korlátozta a helyi autonómiák pénzügyi szabadságát, hitelfelvételét, erősítette az önkormányzatok feletti törvényességi felügyeletet.

Ezzel párhuzamosan megtörtént az önkormányzati rendszer úgynevezett adósság rendezése. Ez a folyamat több lépcsőben történt, előbb az 5 ezer lakos alatti települések teljes körű adósságrendezésére, majd a nagyobb települések konszolidálására került sor. Az állam átvállalta az önkormányzati hiteleket, így összesen 1200 milliárd forint hitelből

mentesítette az érintett önkormányzatokat. Az önkormányzatok kétharmada rendelkezett valamilyen hitellel. Tekintettel arra, hogy a rendezési folyamatban nem vizsgálták az adott önkormányzat jó, vagy rossz hiteles helyzetét, mindenkit megmentettek függetlenül attól, hogy rá szorult-e a megmentésre, vagy sem. Végső soron 1700 kisebb lakosságszámú települési önkormányzatot konszolidáltak nem egészen 100 milliárd forintértékben, míg 278 nagyobb település több mint ezer milliárd forintnyi adósságát vállalta át az állam. E tekintetben is jól érzékelhető, hogy megint a nagyok jártak jól, miközben semmiféle kötelezettség nem terheli őket, hogy ne kerüljenek újból lehetetlen helyzetbe.

A kisebb települések számára az egyik leglényegesebb változás, hogy a kétezer főnél alacsonyabb lakosságszámú településeken 2013. januártól nem lehet önálló önkormányzati hivatal. Ennek a szabályváltoztatásnak a következtében a korábbi 1012 önálló polgármesteri hivatal helyett 522, míg a 786 körjegyzőség helyett 748 közös hivatal jött létre, így összesen: 1798 helyett 1270 önkormányzati hivatal működik 2013-tól Magyarországon. A változás következtében több mint 500 településen szűnt meg a helyi igazgatási közszolgáltatás.⁴ Az önkormányzati hivatali rendszer integrálásával egyidejűleg jöttek létre húsz év elteltével a járási hivatalok.⁵ A hivatali integrációval párhuzamosan kialakított új, úgynevezett feladatalapú finanszírozási rendszerben viszont elsődlegesen a közös önkormányzati hivatalok létszáma került alulfinanszírozásra, ami-

nek következtében főleg a kistelepülési önkormányzatok és az itt élők számára csökkent a közigazgatási hivatali szervezeti támogatás. A csökkentett hivatali kapacitás következtében a nem székhely települések, főleg a kettőnél több települést magába foglaló közös hivatalok esetében kerültek hátrányosabb helyzetbe.

A másik, nagyon sok települést érintő változtatás, hogy az iskolák államosításra kerültek. Ez a 2013-ban megkezdett folyamat 2017-től vált teljessé, így már valamennyi iskola nem csupán szakmai, oktatáspolitikai, hanem működtetési szempontból is átkerült az államhoz. Ezzel a lépéssel azt üzeni a kormányzat, a központi hatalom az önkormányzatoknak, hogy a közoktatás, a köznevelés nem helyi közügy.

Mint általában az átszervezések ez a mostani változtatási folyamat sem teljes körű és nem következetes, hiszen az óvodai ellátás, miközben pedagógiai szolgáltatásról van szó, maradt önkormányzati kompetencia.

Ugyancsak kettősség jellemzi a szociális ellátás területét. Az alanyi jogon járó szociális juttatások állami feladattá váltak, míg a szociális problémák helyi megoldása maradt a településeken.

Jelentős mértékű állami beavatkozásra, centralizációra került sor a közüzemi közszolgáltatások területén is. Gondoljunk csak a hulladékgazdálkodási feladatok megosztására (az állam számláz, ha számláz és az önkormányzati cég végzi a feladatot), vagy a kéményseprés katasztrófavédelmi feladattá alakítására.

Az önkormányzati kompetenciák csökkentése jelentős mértékben maga után vonta az önkormányzatok állami támogatásának mértékét is. Ez a forrás csökkentés és a címkézett feladat alapú finanszírozás még inkább láthatóvá tette, hogy mely települések rendelkeznek még tényleges saját bevétellel. A ma még érdemi mértékű helyi adóbevételel rendelkező települések viszont nem kerülnek el a kormányzat figyelmét. Ennek drasztikus megnyilvánulási formája az ún. szolidaritási hozzájárulás bevezetése, amelyet a jelentős helyi iparüzési adóval rendelkező településekre róttak ki, mondván járuljanak hozzá az iskolák teljes körű államosításának költségeihez. A kiszabott hozzájárulás mértéke viszont nincs arányban az adott önkormányzat eddigi iskolai működtetési költségeivel, hanem azt meghaladó mértékű.

Helyi önkormányzatok központi költségvetési támogatásának alakulása

Év	IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet teljesítés adatok (mFt)
2008.	1 421 760,0
2009.	1 308 451,9
2010.	1 259 386,6
2011.	1 195 626,5
2012.	1 066 707,2
2013.	674 808,4
2014.	715 854,9
2015.	690 484,9
2016. tervezett	674 261,7
2017. tervezett	641 105,4
2018. tervezett	705 405,4

Érdemi hazai fejlesztési források hiányában a kistélepülések reménykednek, hogy részesülni fognak az Európai Unió forrásokból. 2017 év tavaszán már jól látható volt, hogy ezek a remények nem fognak megvalósulni. A megyei jogú városok, mint „modern városok” viszik a fejlesztési források túlnyomó részét. A kistélepülések számára csekély forrás jut a megyei elosztású Terület- és Településfejlesztési Operatív Programokból (TOP), így marad a vidékfejlesztési alap, amelynek támogatási összege az előző fejlesztési időszakhoz képest csökkenő mértékű. A hátrányos helyzetű települések és térségek nem jutnak többletfejlesztési lehetőségekhez. Mivel lényegében megszűnt a kistérségi fejlesztési tanácsok rendszere, így a mai járásban érdemi egyeztetés nincsen a települések között a fejlesztési tervekről. Mindehhez járul hozzá, hogy továbbra is szigetszerű és kijáráson alapuló fejlesztések rendszere érvényesül. A térségi szemlélet helyett a lokális megközelítés válik egyre inkább uralkodóvá, aminek következtében nagy esély van arra, hogy a lemaradók még inkább lemaradnak.

Összegzés helyett

Amennyiben csak az elmúlt bő negyedszázadra tekintünk vissza megállapítható, hogy a kormányzatok érdemben

nem nyúltak hozzá a magyar önkormányzati rendszer települési egységéhez, hanem megpróbálták hol jó szóval, hol mézesmadzaggal, hol erővel, politikai ráhatással integrálni a sok kicsi önkormányzatot. Végző soron ezek a törekvések mindegyike félmegoldáshoz vezetett, amelyet a következő kormányzat vagy megszüntetett, vagy átalakított a saját politikai szándéka szerint.

A 2010-es kormány és hatalomváltás drasztikus változtatást eredményezett. A Jó Állam koncepciójának meghirdetése mellett a kormányzat az önkormányzati feladatok jelentős csökkentését határozta el. Ennek vált áldozatává az önkormányzati iskolarendszer, a megyei önkormányzás, részlegesen az egészségügy, a szociális ellátás, a hulladékgazdálkodás, a szennyvíztisztítás, a kéményseprés és még sorolhatnánk. Míg az első húsz esztendőben a lakossághoz közeli közszolgáltatások legfőbb teljesítője az önkormányzat volt, most csak csökkentett üzemmódban tevékenykedhetnek.

Maradt az intézményhez kötött szolgáltatások közül a bölcsődei, az óvodai, a nappali szociális ellátás és részlegesen az idősgondozás, a család és gyermekjóléti szolgáltatás, de az is integrált formában. A hatósági feladatok tekintetében sem sikerült egyértelműen tiszta helyzetet teremteni. A járási rendszer gyors ütemű bevezetésével egyidejűleg jelentős mértékben karcúsították az önkormányzati hivatalok számát és létszámát. Ez utóbbi változtatás főleg a kisebb települések számára volt hátrányos azért, hogy szakmai erőforrás hiánya miatt a nem székhely települések számára a

közigazgatási közszolgáltatás nem, vagy csak korlátozottan áll rendelkezésre.

Egyre erőteljesebb a településközi együttműködés helyett a szigetszerű fejlődés. A fejlesztési források koncentrációja következtében a kis és kisebb településeken élők elvándorlása felgyorsulhat, ami újabb, egyelőre nem vizsgált és elemzett problémákhoz vezethet.

A szabad társulások helyett a meglévő együttműködések feladása a jellemző. A korábbi térségi együttműködés, a kistérségi területfejlesztés háttérbe szorult. Nagyon sok helyen ma már nem található azok térség-szervezők sem, akik a motorjai voltak az együttműködésnek.

Természetesen vannak jó és ellenpéldák, amelyeknek a feltárása, gyűjtése és ismertetése fontos volna. Emellett nagy szükség lenne az önkormányzati szereplők együttműködésre tanítására, a közösen megoldandó feladatok felismertetésére. Jelen pillanatban a nagyvárosok és a járasszékhely városok a meghatározóak úgy, hogy a térségükben lévő települések számára kevés lehetőség jut. Ezt az elkülönülő helyzetet erősíti tovább még a politikai beavatkozás is, leginkább a fejlesztési források elosztása tekintetében.

Természetesen a tényleges városok nélkül nincs, és nem lehet fejlődése a vidéknek. Ahhoz azonban, hogy a kis és apró települések képesek legyenek partnereivé válnia városoknak összefogásra van szükség. Egyedül nem megy!

A jelenlegi kistérségi, pontosabban járási rendszert alapul véve, megállapítható, hogy a gyakran 40-50 települést magába foglaló térségekben a telepü-

lések nehezen képesek együttműködni és hatékonyan ellátni a közös közszolgáltatási feladataikat. A járások mikro-térségekre való felosztása az aprófalvas megyékben gyakori mivel csak közös összefogással képesek a kisebb települések biztosítani az alapszintű közszolgáltatásokat. Tudomásul kell venni a mikro-térségi együttműködések, valamint az intézményfenntartó társulások tapasztalatai alapján, hogy az ország számtalan területén nem a kistérség, nem a járás az alapszintű szolgáltatások optimális tere. Amennyiben a járásban nem csupán államigazgatási hivatal működik majd, hanem a járás egészére kiható egyesített hivatal, illetve egyes közszolgáltatások tekintetében kötelező járási társulások jönnek létre kezelhetetlenné, nehézsé válhatnak az aprófalvas vidékeken az alapszintű ellátási ügyek. Elkerülhetetlen, hogy a közigazgatási járásra vonatkozó döntések meghozatalánál vizsgálják azt is, milyen funkciók és milyen típusú térségekben gyakorolhatók optimálisan a megye és a település közötti térben.

Természetesen a mikro-térségi együttműködések rendszere alapvetően az aprófalvas térségekben értelmezhető, ezzel szemben külön vizsgálandó és szabályozandó a nagyvárosok és agglomerációs településeik együttműködése, az alföldi városi, nagytelepülési kapcsolatrendszerek.

A mikro-térségek elsődlegesen a közszolgáltatások ésszerű léptékű koncentrált ellátásának megvalósítását biztosíthatják. Egy biztos, hogy az értelmes, fenntartható decentralizált feladatellá-

tás csak ésszerű, közös érdekeltségen alapuló integrációval valósítható meg. Amennyiben nem biztosított az együttműködés mikro-térségi lehetősége, abban az esetben a közszolgáltatást lényegesen távolabbi járási centrumokból fogják biztosítani, aminek következtében elsődlegesen a kistelepüléseken élő polgárok fogják a hátrányát elszenvedni.

A kistelepülések szempontjából talán még fontosabb, hogy ki áll a falu élén, vagyis ki tölti be a polgármesteri tisztséget, illetve milyen a képviselő testület. Sajnálatos módon a 2014-es önkormányzati választások napjával anyagi értelemben is leértékelődtek a kisebb települési polgármesterek. Öröndetes viszont, hogy 2017. január 1-vel sor került a bérek helyreállítására, vagyis nem béremelés történt a kisebb települések vezetőinél, hanem a korábbi állapothoz közeli helyzet állt elő.⁷ Így ismét van remény, hogy nem maradnak elkötelezett vezető nélkül a kistelepülések sem.

Bízom benne, hogy a centralizációs és államosítási törekvések ellenére érvényre lehet juttatni a szubszidiaritás európai elvét, valamint a városi és községi önkormányzatok és vezetőik felismerik, hogy a térségük jövője szempontjából csak megfelelő partnerséggel lesznek képesek szolgálni az ott élő polgárokat.⁸

ZONGOR GÁBOR

Jegyzetek

1. A 2 ezer lakosnál kisebb népességű városok: Pálháza: 1100 fő, Óriszentpéter: 1191 fő, Igal: 1445 fő, Pacsa: 1725 fő, Visegrád: 1841 fő és Gyöngyös: 1877 fő.

2. A lakossági adatok a 2015 január 1-jei állapotot tükrözik és a www.nyilvantarto.hu honlapról származnak.

3. Lásd: Települések a lét határán - Erősen fogyó népességű törpefalvak Magyarországon – KSH 2014. április

4. Lásd: Zongor Gábor: Az új önkormányzati hivatalokról – Új Magyar Közigazgatás 2013. szeptember, 6. évfolyam 9. szám 37-42. o.

5. Lásd: Zongor Gábor: Térhasználat másképpen / Kis magyar járástörténet - Önkormányzat 2012. III. negyedév 2-8. o.

6. Lásd: Zongor Gábor: A települési önkormányzatok mikrotérségi együttműködése – Új Magyar Közigazgatás 2011. október, 4. évfolyam 10. szám 27-33. o.

7. Lásd: 2016. évi CLXXXV. törvényt a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény módosításáról.

8. Készült a VEAB Közigazgatási Munkabizottsága által Veszprémben 2017. május 5-én szervezett konferencián elhangzott előadás alapján.